

Protokoll fört vid enskild föredragning

Finansavdelningen
Allmänna byrån, F1

Beslutande
Minister
Annette Holmberg-Jansson

Föredragande
Avdelningsjurist
Sofia Higson

Justerat
Omedelbart

Nr 38

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 1 a § i lagen om ersättning av kommuns eller kommunalförbunds medel till dem som är anställda hos kommunen eller kommunalförbundet för kostnader för vissa rättegångar

ÅLR 2022/4435

135 F1

Beslut

Beslöts lämna utlåtande enligt **bilaga 1, F122E32**.

Nr 39

Utlåtande om bedömningspromemorian från den arbetsgrupp som bedömt olika modeller för gruvskatten

ÅLR 2022/4291

136 F1

Beslut

Beslöts lämna utlåtande enligt **bilaga 2, F122E32**.

Nr 40

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om energibeskattning

ÅLR 2022/5224

137 F1

Beslut

Beslöts lämna utlåtande enligt **bilaga 3, F122E32**.

Nr 41

Åtgärder till följd av utmaningar som uppstått på grund
av stigande priser och inflation

ÅLR 2022/5861

Beslut

Sammandrag om åtgärder till följd av utmaningar som uppstått på grund av stigande
priser och inflation till ämbetsmanskommittén för ekonomi- och finanspolitik, **bilaga 4,**
F122E32 antecknades till kännedom.

Hänvisning
VN/33138/2021

Kontaktperson
Avdelningsjurist Sofia Higson

Justitieministeriet
Regitratorskontoret.jm@gov.fi
Paivi.tiainen-hyrkas@gov.fi

Ärende

Begäran om utlåtande om utkastet till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av 1 a § i lagen om ersättning av kommuns eller kommunalförbunds medel till dem som är anställda hos kommunen eller kommunalförbundet för kostnader för vissa rättegångar

Justitieministeriet har gett landskapsregeringen tillfälle att lämna utlåtande om utkastet till proposition med förslag till lag om ändring av 1 a § i lagen om ersättning av kommuns eller kommunalförbunds medel till dem som är anställda hos kommunen eller kommunalförbundet för kostnader för vissa rättegångar. Utkastet har samband med regeringens proposition till riksdagen (RP 56/2021 rd) med förslag till lagar om ändring av lagstiftningen om social- och hälsovården och räddningsväsendet samt av vissa andra lagar med anledning av lagstiftningen om inrättande av välfärdsområden och om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och räddningsväsendet.

Lagstiftningsbehörighet

Landskapet har enligt 18 § 4 p. självstyrelselag för Åland (1991:71) lagstiftningsbehörighet avseende kommunerna, däribland kommunernas tjänsteinnehavare. De föreslagna ändringarna i utkastet gäller överföring av kommuners skyldigheter till välfärdsområden och välfärdssammanslutningar och omfattar därmed tjänsteförhållandet för kommunalt anställda. Landskapet har lagstiftningsbehörighet gällande kommunernas tjänsteinnehavare. Lagförslaget skulle därför inte bli tillämpligt på Åland.

Landskapsregeringens synpunkter

I utkastet föreslås att den personal som arbetar med uppgifter inom social- och hälsovården samt räddningsväsendet som överförs från kommuner till välfärdsområden och välfärdssammanslutningar ska ha samma ställning som kommunernas och samkommunernas tjänstemän och arbetstagare när det gäller ersättning av rättegångskostnader. Välfärdsområden och välfärdssammanslutningar läggs således till lagens tillämpningsområde i 1 a § lag om ersättning av kommuns eller kommunalförbunds medel till dem som är anställda hos kommunen eller kommunalförbundet för kostnader för vissa rättegångar. Landskapsregeringen

konstaterar att det är fråga om en överföring av skyldigheter från en kommun till ett välfärdsområde.

Landskapsregeringen har tidigare anmärkt på att problem kan uppstå gällande åländska kommuners rättigheter och skyldigheter när uppgifter för rikets kommuner minskar och överförs på välfärdsområdena i och med att åländska kommuner fortsätter handha de uppgifter som överförs till välfärdsområdena. Landskapsregeringen är av den uppfattningen att det finns en rättsprincip som innebär att riket inom sin lagstiftningsbehörighet inte kan påföra åländska kommuner andra uppgifter än sådana som också påförs rikets kommuner. Eftersom det aktuella lagförslaget enligt landskapsregeringen inte omfattar Åland, har landskapsregeringen inte några allmänna synpunkter på förslaget. Landskapsregeringen ser det dock som troligt att det i framtiden kommer att finnas behov av att ändra i och utveckla rättsområdena med tillhörande skyldigheter för offentliga aktörer och även påföra välfärdsområdena nya uppgifter. Landskapsregeringen anser det därför viktigt att den även fortsättningsvis ges möjlighet att lämna utlåtanden när uppgifter överförs från kommuner till välfärdsområden för att kunna bevaka lagstiftningsbehörighetens gränser.

Minister

Annette Holmberg-Jansson

Avdelningsjurist

Sofia Higson

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagting, info@lagtinget.ax

Justitieminister Anna-Maja Henriksson, anna-maja.henriksson@gov.fi

Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi

Hänvisning
VN/32478/2021

Finansministeriet
Registratorskontoret.fm@gov.fi

Kontaktperson
Avdelningsjurist Sofia Higson

Ärende

Utlåtande om bedömningspromemorian från den arbetsgrupp som bedömt olika modeller för gruvskatten

Finansministeriet har gett landskapsregeringen möjlighet att ge utlåtande på promemorian som upprättats av arbetsgruppen som bedömt olika modeller för gruvskatt.

Lagstiftningsbehörighet

Lagstiftningsbehörigheten inom beskattningen är delad mellan landskapet och riket. Riket har enligt 27 § 36 punkten självstyrelselagen för Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om skatter och avgifter med de undantag som nämns i 18 § 5 punkten i samma lag. De undantag som nämns i 18 § 5 punkten självstyrelselagen för Åland som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet på området för skatter och avgifter är landskapet tillkommande tilläggsskatt på inkomst och tillfällig extra inkomstskatt, landskapet tillkommande närings- och nöjesskatter, grunderna för avgifter till landskapet samt de skatter som tillkommer kommunerna.

Riket har enligt 27 § 17 p. självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet gällande mineralfyndigheter och gruvdrift med de undantag som stadgas i 18 § 19 p. i samma lag. De undantag som nämns i 18 § 19 p. självstyrelselagen för Åland är rätt att leta efter, inmuta och utnyttja mineralfyndigheter. Arbetsgruppens bedömningspromemoria innehåller information om skattealternativen för genomförande av gruvskatten. Bedömningspromemorian har inte översatts till svenska. I detta skede av lagstiftningsprocessen och i och med avsaknaden av svensk översättning, anser landskapsregeringen det inte vara tydligt hur gruvskatten skulle införas och lagstiftningsbehörigheten kan därför ännu inte bedömas.

Landskapsregeringens synpunkter

Arbetsgruppens bedömningspromemoria har inte översatts till svenska, vilket innebär att landskapsregeringens möjlighet att bereda och lämna ett utlåtande är mycket begränsad. Skriftväxlingen mellan riket och landskapet ska enligt självstyrelselagen vara på svenska,

och utlåtande ska begäras av landskapet för rikslagstiftning som har särskild betydelse för Åland.

Landskapsregeringen anser att det är otillfredsställande att inte få ta del av det fullständiga underlaget på svenska inför att bereda utlåtande på rikslagstiftning som eventuellt kan påverka områden som ingår i landskapets lagstiftningsbehörighet. I den beredning som därmed kunnat göras har inte uppstått skäl för landskapsregeringen att invända mot sakinnehållet i det sammandrag som landskapsregeringen har fått ta del av.

Minister

Annette Holmberg-Jansson

Avdelningsjurist

Sofia Higson

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagting, info@lagtinget.ax

Finansminister Annika Saarikko, annika.saarikko@vm.fi

Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi

Hänvisning
VN/580/2022

Finansministeriet
Registratorskontoret.fm@gov.fi

Kontaktperson
Avdelningsjurist Sofia Higson

Ärende

Utlåtande om regeringens proposition till riksdagen med förslag till ändring av lagstiftningen om energibesättning

Finansministeriet har gett landskapsregeringen möjlighet att lämna utlåtande på utkastet till regeringens proposition med förslag till ändring av lagstiftningen om energibesättning.

Lagstiftningsbehörighet

Landskapets lagstiftningsbehörighet inom beskattningen framgår av 18 § 5 punkten i självstyrelselagen för Åland. Energibesättningen har inte ansetts ingå i landskapets lagstiftningsbehörighet, och ingår därför till sin helhet inom rikets lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 36 punkten i självstyrelselagen för Åland. De föreslagna ändringarna är därför direkt tillämpliga i landskapet.

Landskapsregeringens synpunkter

Genom utkastet föreslås att lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen samt lagen om punktskatt på flytande bränslen ändras. I punktskattelagen görs vissa lagtekniska ändringar.

Lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen ska enligt förslaget ändras så att skattestödet för hållbar biogas som används vid uppvärmning eller i arbetsmaskiner sänks. Hållbar biogas som används vid uppvärmning, i arbetsmaskiner eller i fast installerade motorer är i nuläget befriade från punktskatt enligt 21 § 5 punkten lag om punktskatt på elström och vissa bränslen. Det föreslås i utkastet att beloppet av energiinnehållsskatten för hållbar uppvärmningsbiogas med avvikelse från den allmänna skattenivån på 10,33 euro per megawattimme sätts till 1,20 euro per megawattimme i enlighet med minimiskattenivån i energiskattedirektivet. Koldioxidskatten bestäms i enlighet med energiskattemodellen.

Det föreslås vidare att lagen om punktskatt på elström och vissa bränslen och lagen om punktskatt på flytande bränslen ändras så att beskattningen av förnybara flytande eller

gasformiga bränslen av icke-biologiskt ursprung preciseras. Det förtydligas i utkastet vilken skattenivå som tillämpas på dessa bränslen när de används i trafiken, vid uppvärmning eller i arbetsmaskiner.

Landskapsregeringen har endast fått ta del av ett kort sammandrag och förslag på ändrad lagtext på svenska. Landskapsregeringen konstaterar att den inte fått ta del av vare sig syftet med sänkningen av skattestödet för hållbar biogas eller en konsekvensbedömning av lagförslaget. Förutsättningarna för att bereda och lämna ett utlåtande har därför varit begränsade. I den beredning som därmed kunnat göras har inte uppstått skäl för landskapsregeringen att invända mot sakinnehållet i det sammandrag av lagförslaget som landskapsregeringen har fått ta del av.

Ett av de 7 strategiska utvecklingsmålen i Ålands utvecklings- och hållbarhetsagenda är markant högre andel energi från förnyelsebara källor och ökad energieffektivitet. Landskapsregeringen förutsätter att regeringen övergripande arbetar mot motsvarande målsättning i förändringen av punktbeskattningen, som är ett viktigt instrument för att nå en markant minskning av utsläpp av växthusgaser.

Minister

Annette Holmberg-Jansson

Avdelningsjurist

Sofia Higson

FÖR KÄNNEDOM

Ålands lagting, info@lagtinget.ax

Finansminister Annika Saarikko, annika.saarikko@vm.fi

Riksdagsledamot Mats Löfström, mats.lofstrom@riksdagen.fi

Åtgärder till följd av utmaningar som uppstått på grund av stigande priser och inflation

Bakgrund

På Nordiska ministerrådets finansministermöte i Eidsvoll, Norge den 27 juni 2022 diskuterades medlemsländernas ekonomiska situation som uppstått till följd av en orolig omvärldssituation. Det norska ordförandeskapet uttryckte en önskan om att medlemsländerna skulle upprätta en kort redogörelse över vilka åtgärder som genomförts i medlemsländerna för att tillmötesgå de utmaningar som uppstått till följd av stigande priser och inflation.

Ålands ställning som självstyrt landskap

Åland har en särställning som självstyrt och demilitariserat område i Finland. Åland har egen lagstiftningsbehörighet i vissa frågor, så som hälso- och sjukvård, landskapet och kommuners förvaltning samt vissa skatter som tillkommer landskapet och kommunerna. Finland har lagstiftningsbehörighet i frågor som till exempel försvarsväsendet, övriga skatter och bolagsrätt. Det medför att vissa åtgärder till följd av extraordinära situationer som Finland vidtar blir direkt tillämpliga på Åland; vissa åtgärder har Åland rätt att själv besluta om. Nedan beskrivs åtgärder som Åland har lagstiftningsbehörighet kring. I och med att landskapet Åland är demilitariserat blir åtgärder som hör till försvarsväsendet i de flesta fall inte aktuella på Åland.

Åtgärder till följd av stigande priser och inflation

På Åland diskuteras åtgärder på en politisk nivå och troligtvis kommer beslut om åtgärder att fattas i höst. Det är således i många fall för tidigt att få ett helhetsgrepp kring vilka åtgärder som kommer att genomföras.

Resekostnadsavdrag

Finland lämnade under 2022 en proposition till riksdagen med förslag till en temporär ändring av inkomstskattelagen. Det föreslogs att det avdragsgilla maximibeloppet för resor mellan bostaden och arbetsplatsen skulle höjas från högst 7 000 euro till högst 8 400 euro. Dessutom föreslogs en höjning om 0,05 euro av det kilometerbaserade avdraget till den del det billigaste fortskaffningsmedlet anses vara bil eller bruksförmånsbil. Syftet med ändringarna är att kompensera de skattskyldiga för höjningen av bränslepriset och att stödja de skattskyldigas utförande av arbete.

Lagstiftningsbehörigheten gällande resekostnadsavdraget hör till landskapet Åland. På Åland har det kilometerbaserade avdraget som tillämpas i Finland införlivats i den åländska lagstiftningen. Däremot har landskapet Åland ett lägre maxavdrag för resekostnader än Finland till följd av kortare arbetsresor. Landskapsregeringen har initierat en lagstiftningsändring som skulle medföra att höjningen av det kilometerbaserade avdraget som genomförs i Finland även blir tillämpligt på Åland. I frågan om maxavdraget ska höjas på Åland har inget beslut fattats ännu.

Bidrag till låginkomsttagare

Landskapsregeringen har planerat en diskussion i augusti angående vilka åtgärder som kan tas för att minska risken för fattigdom och marginalisering samt för att stödja låginkomsttagare på bästa sätt. I Finland har regeringen beslutat om en extra och temporär indexjustering av vissa bidrag, varav vissa även blir tillämpliga på Åland. Utredningar vid landskapsregeringen har visat att åtgärder så som extra indexhöjningar kräver lagändringar, vilket har ansetts svårt att genomföra med en kort tidtabell.

Landskapsregeringen har även uppmanat den kommunala socialvårdsorganisationen att särskilt informera invånarna om rätten till förebyggande utkomststöd.

Främjande av livsmedelsproduktion

Jordbruket har drabbats av en kostnads- och lönsamhetskris till följd av stigande priser på djurfoder och insatsvaror som konstgödsel, bränslen, oljor och reservdelar. Finska staten har fattat beslut om ett krisstöd för lantbruket som också omfattar Åland. Stödet uppgår till 1 000 000 euro och delas ut av landskapsregeringen i ett kompensationsbidrag. För att ytterligare kompensera den särskilt utsatta mjölkproduktionen har lagtinget inrättat ett särskilt stöd för mjölkproduktion och kalvuppfödning på Åland. Stödet uppgår till 250 euro/mjölkkö eller ca 3 cent/liter producerad mjölk. Ytterligare ett stöd om 100 euro/kalv ges till gårdar med kalvuppfödning.

Kostnads- och lönsamhetskrisen har också lett till likviditetsproblem på en del gårdar som har gjort att den fortsatta produktionen riskeras. För att motverka detta har man infört ett system för likviditetslån på Åland som innebär att landskapsregeringen kan bevilja landskapsgarantier för likviditetslån till lantbrukare som drabbats av tillfälliga ekonomiska problem.

Effekter av Covid-19-pandemin

Landskapet Åland drabbades hårt av Covid-19-pandemin. Det åländska samhället är beroende av sjöfarts- och turismnäringar, vilka blev särskilt drabbade av pandemin. Den åländska ekonomin hamnade omgående i kraftig recession då gränstrafiken och all besöksnäring stängdes ner eller begränsades till följd av åtgärder för att bekämpa pandemin. Landskapet Åland har fortfarande inte återhämtat sig från de ekonomiska

konsekvenser som pandemin hade på samhället. Landskapsregeringen vidtar fortfarande åtgärder för att säkerställa den åländska ekonomins återhämtning.